

เรื่องตอบกระทู้ถาม
ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

กระทู้ถามที่ ๒ / ๒๕๒๘

ของขุนรักษารัชฎากร ผู้แทนราษฎรจังหวัดสุรินทร์

กระทู้ถาม

ในระวางที่ข้าหลวงประจำจังหวัดสุรินทร์ยังว่างอยู่ จังหวัดสุรินทร์ได้จัดสร้างถนนสายหนึ่งจากสถานีสุรินทร์เข้าไปในเมืองยาว ๓,๒๐๐ เมตร กว้าง ๖ เมตร ดิ้นเงินประมาณ ๕,๐๐๐ บาท ตามความรู้ดีของข้าพเจ้าและประชาชนส่วนมากในจังหวัดนี้ เห็นว่าการสร้างถนนสายนี้ได้ผลไม่พอกับจำนวนเงิน เมื่อเทียบกับถนนซึ่งข้าหลวงประจำจังหวัดคนใหม่ได้จัดสร้างต่อจากถนนสายที่กล่าวมาซึ่งยาว ๒๘๕ เมตร กว้างเท่ากัน ดิ้นเงินประมาณ ๑๗๕ บาทเท่านั้น ขอนให้สงสัยว่าจำนวนเงิน ๕,๐๐๐ บาทยังจ่ายไม่หมด จึงใคร่ทราบรายละเอียดในการสร้างถนนสายนี้ดังต่อไปนี้ คือ

๑. ผู้อำนวยความสะดวกทำถนนนี้คือใคร มีตำแหน่งหน้าที่ในทางราชการอย่างไร เป็นผู้รับผิดชอบแต่ผู้เดียวหรือรวมทั้งคณะกรรมการจังหวัดด้วย

๒. เงินที่ได้รับจากรัฐบาลอุดหนุน ๕,๐๐๐ บาท กับเงินที่เรียกร
จากราษฎรและพ่อค้าตามข้อว่า ๑,๐๐๐ บาท รวมทั้งสิ้น ๖,๐๐๐ บาท
จริงหรือไม่

๓. แร่งงานในการทำถนนด้วยนี้ ใช้แรงงานผู้ค้างเงินรัฐูปการ
จริงหรือไม่ คิดค่าเบี้ยเลี้ยงให้คนจะถือตุ๋นคังคังต่อวัน ตั้งแต่วันทำถนน
จนถึงวันงัดทำถนนมีคนงานกี่คน รวมค่าเบี้ยเลี้ยงทั้งสิ้นเป็นเงินเท่าไร
ใครเป็นผู้รับเลี้ยงอาหาร เหตุใดจึงไม่ให้เงินจ่ารับเลี้ยงอาหาร
เหมือนทุกวันนี้ (ขอทราบตามใบสำคัญที่ได้ยื่นต่อคณบดี)

๔. การซุกและร่อนกรวดและชนได้รถใช้แรงงานอะไร ใช้แรง
คนค้างเงินรัฐูปการจริงหรือไม่ และเหตุใดจึงมีการซื้อขายกรวด
กันด้วย การซื้อขายกรวดขายโดยวิธีใด ราคาอย่างไร ใครเป็นผู้ซื้อ
ใครเป็นผู้ขาย มีเจ้าพนักงานตรวจของหรือไม่ (ขอทราบตามใบ
สำคัญที่ได้ยื่นต่อคณบดี)

๕. รถยนต์ที่บรรทุกกรวด ซึ่งเป็นของนายหยงเทียน เจ้าของ
โรงสีเอาเงินรายนี้ซื้อหรือเอาเงินส่วนใดซื้อจากนายหยงเทียนเป็นราคา
เท่าใด และเวลานั้นตกมาเป็นของใคร ใครเป็นผู้โอนให้ โอนโดย
วิธีใด ถ้าโอนโดยการซื้อขายเป็นราคาเท่าใด

๖. คนขับรถคือใคร นายเดือนใช้หรือไม่ ถ้ารถรายนี้เป็นรถ
ส่วนบุคคล เหตุใดนายเดือนจึงได้ค่าจ้างทางควบคุมคนงานด้วย

๗. บึงกี้ ทราบว่าได้ตกลงราคากับนายร้อยตรีแบ่นพิศต์เรือนจำ จังหวัดสุรินทร์ที่หนึ่ง ๒๕ ตังคัก มีควมจำเป็นอย่างไร จึงต้องมาซื้อทางกรุงเทพ ฯ ที่หนึ่ง ๓๐ ตังคัก และต้องเสียค่าส่งต่างหาก และการซื้อบึงกี้เป็นจำนวนกี่คู่เป็นจำนวนเงินเท่าใด (ขอทราบตามใบสำคัญที่ได้ยื่นต่อคลัง)

๘. ถูกตั้งชื่อไปกี่ตุกราคาเท่าไร ใช้เงินส่วนนี้หรือใช้เงินส่วนอื่นชื่อ (ขอทราบตามใบสำคัญที่ได้ยื่นต่อคลัง)

๙. ผู้ควบคุมคนงานมีกี่คน คือใครบ้าง จ่ายเงินค่าจ้างเป็นรายวันหรือรายเดือน ถ้าจ่ายเป็นรายวันใครได้อันจะเท่าใด ถ้าจ่ายเป็นรายเดือน ใครได้เดือนจะเท่าใด (ขอทราบตามใบสำคัญที่ได้ยื่นต่อคลัง)

๑๐. การสร้างสะพานในถนนสายนี้ ซึ่งนับเป็นจำนวนไม่ได้คือ
๑. เสาใหญ่หน้า ๘ นิ้ว ยาว ๖ ศอก ๖ ตัน รอดใหญ่หน้า ๘ นิ้ว ยาว ๖ ศอก ๖ แผ่น เสากรู ๕ ตัน ๕ ศอก กระดานกรู ๒ ข้าง หน้า ๓ นิ้ว กว้าง ๕ นิ้ว ยาว ๕ ศอก ๘๕ แผ่น พื้นล่างไม้หน้า ๘ นิ้ว ยาว ๖ ศอก ๖ ตัน รอด ๒ ข้าง หน้า ๘ นิ้ว ยาว ๖ ศอก ๒ ตัน รวมราคาไม้เหล่านี้อะไร
เครื่องเหล็กประมาณอย่างสูงไม่เกิน ๑๕๐ บาท ทราบว่าการสร้างสะพานรายนต้นเงิน ๕๗๐ บาทจริงหรือไม่ หรือคืนเงินค่าสร้าง

เท่าไร และใช้เงินรายไหนใครเป็นนายช่างเป็นช่างของรัฐบาลหรือ
ของเอกชน ให้บำเหน็จแก่นายช่างเป็นเงินเท่าใด

๓๑. ถนนที่ทำสายติดต่อกับศาลากลางจังหวัด ทำไมไม่ตั้ง
สำนักงานอำนวยการที่ศาลากลางจังหวัด หรือที่ใกล้กับศาลากลาง
จังหวัด มีความประสงค์อย่างไรจึงไปตั้งสำนักงานอำนวยการที่ห้อง
แถวนายบัญชีใกล้กับสถานีตรงกันข้ามกับร้านจำหน่ายสุราต่าง
ประเทศ

๓๒. มุขดินที่ขุดจากท้องถนนใช้แรงคนงานหาบไปถมที่ดินให้
นายบัญชี นายชาวนั้น เป็นการขายหรือถมให้เปล่า ถ้าขาย
ได้เงินเท่าใด และเงินรายนั้นใช้ทำประโยชน์อะไร

๓๓. ถนนรายนี้ ก่อนลงมือทำ กรมการจังหวัดได้ประกาศหา
คนรับเหมาทำจริงหรือไม่ ถ้าจริงมีคนมาประมูลรับเหมากี่คน เพราะ
เหตุใดจึงไม่อนุญาตให้ผู้รับเหมาทำ มีนโยบายอย่างไร จึงทำเอง

๓๔. เงินทำถนนตามข้อ ๒ ได้ใช้จ่ายนอกจากข้อ ๓ ถึง ข้อ ๓๓ มี
การใช้จ่ายสิ่งใดอย่างไรเป็นเงินเท่าไร (ขอทราบตามใบสำคัญที่ได้
ยื่นต่อกอง)

๓๕. เมื่อทำถนนเสร็จแล้ว ถ้ารัฐบาลได้ให้เจ้าพนักงาน
ไปตรวจสอบครุรายการใช้จ่ายในการทำถนนและสะพานรายนี้ว่า จะ
สมควรกับจำนวนเงินตามข้อ ๒ แห่งกระทู้ถามหรือไม่ ถ้าหากว่าไม่

เป็นการสมควรกับจำนวนเงิน คือตั้งไรชาตเกินอย่างไร ใครเป็นผู้รับผิดชอบ

๓๖. รัฐบาลจะส่งเจ้าพนักงานทางกระทรวงมหาดไทยให้ไปตรวจการทำถนนและสะพานรายนี้ จะเป็นการขัดข้องหรือไม่ เพราะถ้าในระหว่างที่ทำถนนรายนี้ ข้าหลวงประจำจังหวัดยังว่างอยู่ เมื่อมีข้าหลวงประจำจังหวัดแล้ว การทำถนนสายนี้ต่อไปอีก ๒๗๕ เมตร สิ้นเงินประมาณ ๑๗๕ บาทเท่านั้น ซึ่งผิดกับถนนยาว ๑,๒๐๐ เมตร สิ้นเงินประมาณ ๕,๐๐๐ บาท หรือ ๖,๐๐๐ บาท ตามกระทู้ถามข้อ ๒ และทั้งคุณสมบัติของถนนก็แตกต่างกันมาก กล่าวคือถนนที่ข้าหลวงประจำจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการ ไรยกวดหนาและกวาดก็เรียบร้อยดี

๓๗. ความมุ่งหมายของรัฐบาลในการสร้างถนนรายนี้ ก็เพื่อประโยชน์จะให้ประชาชนใช้พาหนะสัญจรไปมาโดยไม่จำกัดมิใช่หรือ แต่เหตุใดเมื่อสร้างถนนสายนี้เสร็จแล้ว กรมการอำเภอจึงประกาศห้ามมิให้ประชาชนใช้พาหนะล้อเกวียนบรรทุกสินค้าเดินตามถนนสายนี้ อนุญาตให้แต่รถยนต์และรถต่างๆ เดินได้ เช่นนี้เป็นการชอบธรรมแล้วหรือ

๓๘. รัฐบาลทราบหรือไม่ว่ารถยนต์รับจ้างบรรทุกของเอกชน มีเพียงคันเดียวเท่านั้น ส่วนรถยนต์บรรทุกนอกจากนี้ มีแต่ของโรงสี ๕ คันเท่านั้น ถ้าหากเจ้าของรถยนต์ไม่ยอมรับจ้างอย่างหนึ่งหรือ

เรียกค่าจ้างสูงจนไม่สามารถจะจ้างได้แล้ว พวกราษฎรพ่อค้าซึ่งมี
สินค้า เช่นข้าวเปลือกคนหนึ่งตั้ง ๓-๔ พันบาท จะทำอะไรชนสินค้า
ส่งถึงสถานีรถไฟ ประโยชน์ทางราษฎรกับประโยชน์ทางรัฐบาลจะ
มีเสียไปหรือ

๑๘. ถ้ารัฐบาลตอบว่าทางเกวียนทางทิศใต้ทางรถไฟมิให้ราษฎร
ใช้เป็นทางบรรทุกสินค้าส่งสถานีรถไฟแล้ว รัฐบาลทราบหรือไม่ว่า
ทางเกวียนสายนี้สินค้าพาหนะไม่สามารถรถเกวียน ซึ่งมีสินค้าบรรทุก
มีน้ำหนักตั้งแต่ ๔-๕ หาบขึ้นไปได้ เพื่อพิสูจน์ความจริง ข้าพเจ้า
อยากจะให้รัฐบาลส่งเจ้าพนักงานไปตรวจดูพร้อมกับข้าพเจ้า ส่วน
ค่าพาหนะและค่าใช้จ่ายในการนี้ ข้าพเจ้ายินดีเสียให้ในเมื่อพิสูจน์
ไม่ได้ความจริงตามที่ข้าพเจ้าชี้แจงมานี้

๒๐. ประชาชนที่ปลูกเรือนอาศัยอยู่ในเมืองซึ่งที่จำกัดโดยไม่มี
ทางเกวียนเข้าออก นอกจากจะเข้าออกมาทางถนนที่ห้าม ข้าพเจ้า
เห็นว่า เขามีสิทธิที่จะเดินได้ แต่เมื่อเกิดมีการจับกุมในกรณีเช่นนี้
เป็นการชอบแล้วหรือ ดังเช่นนายมากจ้างเกวียนนายพระบรรทุก
ตะเบียงอาหารเดินตามถนนจนจะถึงบ้านนายมากอยู่แล้ว หดวงเจริญ
ผู้บังคับกองตำรวจได้เกาะกุ่มนายมากและทำร้ายร่างกายนายพระโดย
มิได้แสดงตัวให้รู้ว่าเป็นเจ้าพนักงาน และเรื่องนี้ศาลได้ปรับนายมาก
ไปแล้ว ส่วนในข้อที่นายพระหาว่าทำร้ายร่างกายนั้น ข้าพเจ้า
ใครจะให้รัฐบาลเรียกสำนวนการไต่สวนมาพิจารณาว่าควรกระทำ

ของหลวงเจริญในการ ใช้ อำนาจ ปราม ปราม และทำร้ายร่างกายนั้น เป็นการสมควรแล้วหรือ

๒๑. ราษฎรในจังหวัดสุรินทร์ มีอาชีพ ในการ ทำนาแทบ ทุกครัวเรือน และได้อาศัยต่อก่อเกี่ยวนบรทุกข้าวมาจำหน่ายเลี้ยงครอบครัว และเลี้ยงภาษีชากร เมื่ออำเภอได้ประกาศห้ามมิให้ราษฎรใช้ถนนสายนี้เป็นทางบรทุกดินค้าไปมาได้แล้ว เป็นการนำความเดือดร้อนมาสู่ราษฎรเป็นอย่างมาก ยิ่งเวลานี้ดินค้าข้าวกำลังมีราคาขึ้น พวกราษฎรที่อยู่ทางทิศใต้สถานีรถไฟสุรินทร์ ไม่มีทางเกี่ยวนบรทุกดินค้าข้าวมาขาย นอกจากจะเดินตามถนนสายที่ห้ามนี้ จึงใคร่ทราบว่ามีรัฐบาลจะให้ความปรานีแก่ประชาชน โดยผ่อนผัน ซ่อมทางอื่นให้เกี่ยวนบรทุกได้ สะดวก หรือเลิกประกาศห้ามมิให้ต่อก่อเกี่ยวนบรทุกเดินนี้เสียได้หรือไม่

๒๒. นับตั้งแต่วันที่ประกาศห้ามมิให้ต่อก่อเกี่ยวนบรทุกเดินตามถนนสายในเมืองจนถึงเวลานี้ มีการเกะกุ่มกักราย ปรับที่อำเภอที่ราย เป็นเงินกับาท ฟ้องศาลที่ราย ศาลปรับที่รายเป็นเงินกับาทปล่อยที่ราย

คำตอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ข้อ ๑. ผู้อำนวยการทำถนนคือ นายผดุง ปาดกะวงศ์ ช่างประจำหมวดก่อสร้างทางอุบล ฯ คณะกรรมการจังหวัดได้เข้าร่วมในการบริหารและรับผิดชอบด้วย

วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๔๗๗ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๓ หน้า ๒๔๗๕

ถนน ผู้อำนวยการจึงมอบหมายให้ไว้ เพื่อใช้ในราชการกองทาง
จังหวัดสุรินทร์ต่อมาจนบัดนี้

ข้อ ๖ นายเดือน ฯ เป็นคนขับรถยนต์จริง และได้รับค่าจ้าง
จากเงินค่าใช้จ่ายของรถ มิได้รับค่าจ้างจากผู้ควบคุมงานอย่างใด

ข้อ ๗ บังคับถวายเรือนจำคิดราคาคู่ละ ๖๐ สตางค์ ไม่ใช่
๒๕ สตางค์ จึงต้องตั้งชื่อทางกรุงเทพ ฯ รวมทั้งค่าตั้งเป็นราคาคู่ละ
๓๓ สตางค์ ได้ตั้งชื่อ ๒๐๐ คู่ เป็นเงิน ๖๖ บาท

ข้อ ๘ ถูกกลังไม่ได้ชื่อ แต่ได้ทำขึ้น ๒ ลูก นำหนักถูกละ ๓ คัน
ใช้จ่ายเงินในวง ๕,๐๐๐ บาท สิ้นไปประมาณ ๕๐ บาท

ข้อ ๙ ผู้ควบคุมงาน มี ๗ คนคือ ขุนประกอบ ฯ หัวหน้า
นายพูน นายบุญช่วย นายวงศ์ นายบัวชุม นายโพและนายวัน คิด
ค่าจ้างให้เป็นรายวัน ขุนประกอบ ฯ ได้วันละ ๒ บาท นอกนั้นวัน
ละ ๔๐-๕๐ สตางค์

ข้อ ๑๐ ไม่พึงใช้ในการสร้างสะพานตามที่อ้างว่า ได้ตรวจ
นับมีจำนวนและขนาดต่างๆนี้ยังคงเกิดขึ้นอยู่ เพราะจำนวนน้อย
ไปและขนาดยังต่ำกว่าที่ใช้จริง ทั้งการทำสะพานก็เพื่อให้ถาวรและ
แข็งแรงรับน้ำหนักรถถนน ๓๕ คันได้ ผู้อำนวยการได้ใช้หินขนาด
๓๕ ซม. ละครบูน กรวด ทราย เทคอนกรีตเป็นพื้นต่าง รวม

เล่ม ๕๓ หน้า ๒๔๗๖ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๔๗๗

ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น ๔๖๓ บาท ๔๕ สตางค์ ใช้เงินส่วนที่เรียกได้ ผู้
อำนวยความสะดวกทำสะพานเป็นช่างของรัฐบาล ไม่ได้ให้บำเหน็จอย่างใด

ข้อ ๓๑ ที่มีที่ตั้งสำนักงานอำนวยความสะดวกที่ศาลากลางหรือที่ใกล้
เคียงกับศาลากลาง เพราะถนนอยู่ห่างไกลจากศาลากลาง และ
การทำถนนต้องคับแอกออกไปทุกที จึงได้ตั้งห้องแถวนายบัณฑิตย์
โดยเห็นว่าอยู่ในย่านกลางของถนนและใกล้สถานีรถไฟ สะดวกแก่
การอำนวยความสะดวกและการขนส่ง เพราะของใช้จ่ายเช่น หิน ทราย
ไม่ทำสะพาน ต้องสั่งซื้อจากต่างจังหวัดซึ่งส่งโดยทางรถไฟ และ
มิได้ตั้งเป็นประจำ ได้เลื่อนตามงานออกไปเสมอ

ข้อ ๓๒ มุตกดินที่ขุดจากท้องร้องถนนได้ให้คนงานหาบไปถมที่ดิน
นายบัณฑิตย์และนายชาวนั้น เป็นการขายได้เงินทั้งสิ้น ๓๐ บาท
๒๒ สตางค์ เงินรายนี้ได้ใช้เป็นค่าเช่าสำนักงาน ค่าจ้างคนยามและ
ค่าโคมไฟบอกอันตรายในเขตถนน ที่ทำไปตั้งนั้นเพราะมุตกดินเหลือใช้
จะต้องขนไปทิ้งที่อื่นไกลออกไปเป็นการเปลืองแรงและเปลืองประโยชน์

ข้อ ๓๓ ได้ประกาศเรียกผู้รับเหมาทำถนนจริง มีผู้ยื่นประมูล
รับรายเดียว แต่กรมโยธาเทศบาลไม่เห็นชอบด้วยตามรายการของ
ผู้รับเหมา เพราะรายการประมูลของผู้รับเหมาไม่อำนวยความสะดวก
ในลักษณะถาวร และทั้งรายการก็ได้แก้ไขเพิ่มเติมจากผู้รับเหมา
โดยยื่นประมูลไว้ อนึ่ง ผู้รับเหมารายนั้นไม่มาทักขณ สิ้นมาเป็นประกัน
ในการทำถนน จึงให้จังหวัดดำเนินการจัดทำเอง

ข้อ ๓๔ เงินที่รัฐบาลอนุญาต ๕,๐๐๐ บาท ได้ใช้ในการทำ
ถนนหมด ส่วนเงินที่เรียกได้ ๖๔๕ บาท ใช้ทำสะพานสั้นไป
๔๖๓ บาท ๔๕ สตางค์ เหลืออีก ๓๗๓ บาท ๕๕ สตางค์ ได้ใช้
ทำถนนและสะพานต่อมาใน พ.ศ. นี้

ข้อ ๓๕ ความรับผิดชอบย่อมตกอยู่กับคณะกรรมการจังหวัดซึ่ง
เป็นผู้ดำเนินการ

ข้อ ๓๖ ที่ว่าการทำถนนยาว ๒๗๕ เมตร ดันเงิน ๓๗๕ บาทนั้น
ยังไม่ตรงความจริง เพราะดันเงินตอนนั้นไป ๓๒๗ บาท ๓๐ สตางค์
และจะเปรียบเทียบเช่นนั้นไม่ได้ด้วยเหตุผล คือ

๑. ถนนยาว ๓๒๐๐ เมตร ต้องลงทุนซื้อเครื่องมือทุกอย่าง
ตลอดจนเครื่องขุดหิน แต่ถนน ๒๗๕ เมตร ไม่ต้องลงทุนในส่วนนี้เลย

๒. หินโรยถนน ๓๒๐๐ เมตร ต้องใช้แรงทั้งขุดและร่อน ระยะ
ทางขนส่งไกลถึง ๓ ก.ม. แต่ถนน ๒๗๕ เมตร ไม่ต้องใช้แรงขุด
และระยะทางขนส่งก็ไกลเพียง ๒๐ เส้นเท่านั้น

๓. ถนน ๓๒๐๐ เมตร ต้องพูนดินสูงแต่ ๒๕-๗๕ ซม. ใน
ระยะ ๔๐๐ เมตรเศษ เพราะเป็นที่ลุ่ม ส่วนถนน ๒๗๕ เมตร มี
ระดับดีอยู่แล้ว

๔. ถนน ๓๒๐๐ เมตร ต้องทำท่อน้ำคอนกรีตและวางท่อถึง
๘ แห่ง ส่วนถนน ๒๗๕ เมตร ไม่ต้องใช้ท่อระบายน้ำเลย

๕. ถนน ๓๒๐๐ เมตร ต้องทำการดินและโรยกรวดกว้าง ๗๐๕๐ เมตร ในระยะ ๔๗๕ เมตร ต่อจากนั้นทำขนาด ๖.๐๐ เมตร ส่วนถนน ๒๗๕ เมตร ทำเพียง ๖.๐๐ เมตร ขนาดเดียว

ตามเหตุผลที่ได้ชี้แจงมา เห็นว่าการใช้จ่ายเงินเพื่อทำถนนและสะพานรายนี้ ได้เป็นไปโดยสมควรแก่เหตุการณ์และภาระงานแล้ว จึงไม่มีความจำเป็นอย่างใดที่กระทรวงมหาดไทยจะต้องส่งเจ้าพนักงานไปตรวจตราอีก

ข้อ ๑๗ ปัญหาข้อนี้ร่วมกับกระทู้ตามข้อที่ ๒๑ จึงขอถือคำตอบในข้อนี้

ข้อ ๑๗-๑๘ สรุปคำตอบว่า การชนข้าวเปลือกหรือสินค้าอื่น ๆ ส่งรถไฟ พืชไร่ไร่นาหรือสัตว์บกชนส่ง แต่การชนข้าวเปลือกไปขายที่โรงสีในเมือง ไร่เกี่ยวชนบรรทุก เกวียนทางภาคอีสานบรรทุกได้อย่างมากเพียง ๓ หาบเศษเท่านั้น ทางเกี่ยวในฤดูฝนย่อมต้องชำรุดบ้างเป็นธรรมดา แต่จังหวัดก็ได้จัดซ่อมให้ราษฎรใช้ทางสายนี้บรรทุกสินค้าอยู่เป็นปกติ

ข้อ ๒๐ ตามคำถามในข้อนี้ กระทรวงมหาดไทยได้ส่งมอบสอนและเรียกสำนวนมาตรวจสอบพิจารณาแล้ว ปรากฏว่าสำหรับนายมากนั้น บังอาจขับโคเกวียนเดินบนถนนซึ่งเจ้าพนักงานกรมการ

วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๔๗๗ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๓ หน้า ๒๔๗๗

อำเภอได้ประกาศห้ามไว้ โดยมีได้ร้องขออนุญาต ซึ่งเรื่องนี้นายมากก็ได้ให้การปรับ นายมากไม่มีเงินเสียจึงได้จัดการตามมาตรา ๓๘ แห่งกฎหมายลักษณะอาญา

ในส่วนคดีนายพระ ตามทางสอบสวนไม่ได้ความว่า ร.อ. หลวงเจริญตำรวจการได้ใช้ไม้ตีหรือทำร้ายร่างกายนายพระแต่อย่างใด

ข้อ ๒๑ ในเรื่องทางการประกาศห้ามมิให้ล้อเกวียนเดินบนถนนก็เพื่อที่จะรักษาดินให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ส่วนรวมโดยแท้ แต่อย่างไรก็ดี ในการที่ห้ามมิให้ล้อเกวียนเดินบนถนนนี้ ทางจังหวัดก็ได้คำนึงถึงความเดือดร้อนของราษฎรอยู่แล้วโดยผ่อนผันให้เกวียนเดินได้ชั่วคราวเมื่อมีความจำเป็น ทั้งปรากฏความแผนที่ก็มีทางเดินสำหรับล้อเกวียนโดยไม่จำเป็นต้องเดินบนถนนสายนี้เสมอไป

อนึ่ง การที่ห้ามเช่นนี้ ก็เป็นไปโดยความเห็นชอบของจังหวัดและสภาจังหวัดจึงเป็นเหตุผลที่สมควรแล้ว

ข้อ ๒๒ ตั้งแต่เริ่มห้ามมิให้ล้อเกวียนเดินตามถนนสายในเมืองถึงวันที่ตั้งกระทู้ถามมีการจับกุม ๘ ราย ปรับที่อำเภอ ๕ ราย เงินค่าปรับ ๖ บาท ๕๐ สตางค์ ภาคทัณฑ์มีดงโทษ ๒ ราย ส่งเรื่องฟ้องศาล ๓ ราย เงินค่าปรับ ๓ บาท แต่ลดฐานรับสารภาพเสียครึ่งหนึ่งคงเป็นเงินค่าปรับ ๕๐ สตางค์